

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій

17 листопада 2023 року

Засідання веде Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги. Радий всіх бачити. Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Сьогодні в порядку денному, шановні колеги, одне питання – про проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу у вищій освіті (реєстраційний номер 10177).

Шановні колеги, в когось є доповнення, пропозиції? Є. Будь ласка, Іван Григорович.

КИРИЛЕНКО І.Г. Сергій Віталійович, я вибачаюсь, що, я і вчора говорив, і зараз, у нас продовжується Парламентська Асамблея Чорноморського співробітництва. Дуже серйозний іде діалог, 10 країн приїхало. Хочу нагадати, що у Вірменію приїхали чотири місяці тому. Це величезна перемога України, нашої дипломатії, дипломатії парламентської, що в нас абсолютна більшість, Росія призупинила своє членство, слава богу, ми її виключили, тому... .

Але дискусія йде дуже серйозна по багатьох питаннях, в Чорноморському регіоні проблем багато. Я змушений знову через декілька хвилин покинути. Я щойно був у вас, і ви підтвердили про те, що ми при розгляді цього законопроекту, щоб не порушувати конституційне право людей на вибір форм освіти, ми прибираємо "Прикінцеві положення" для того, щоб цей закон, інші норми в нього прогресивні і сучасні, але ми завершаємо право людей на вибір форми навчання.

Так, Сергій Віталійович?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Іван Григорович, да.

Шановні колеги, є ще доповнення, пропозиції до порядку денного? Якщо ні, то прошу проголосувати за порядок денний.

Хто – за? Бачу, є, бачу.

ВОРОНОВ В.А. Воронов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Плюс. Хто – утримався?

ППА Н.Р. Піпа – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Одноголосно рішення прийнято.

Переходимо до розгляду пункту першого – про проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу у вищій освіті (реєстраційний номер 10177). Доповідачем є представник уряду, заступник міністра освіти і науки України пан Михайло Винницький, співдоповідачем – Юлія Миколаївна Гришина.

Пане Михайло, будь ласка, вам слово для представлення законопроекту.

ВИННИЦЬКИЙ М. Дякую дуже, Сергій Віталійович.

Отже, законопроект про індивідуальні освітні траєкторії – це законопроект, який нас наближає дещо до європейського простору вищої освіти тим самим, що ми створюємо можливості для варіативного річного навантаження на денній формі навчання 30-80 кредитів. Фактично облік зараз буде йти за кредитами, а не за роками навчання.

Так само уможлиблює міждисциплінарні бакалаврські програми, а ці міждисциплінарні бакалаврські програми уможливлять так само й ідею того, що молодий абітурієнт зможе вступити на галузь і пізніше обрати свою спеціальність після там 60 чи 90, чи, можливо, навіть і 120 кредитів. Врегулюється так само механізм присвоєння певних професійних кваліфікацій здобувачам вищої освіти, ну і посилюється певна автономія закладів вищої освіти стосовно спрощення вимог до стандартів вищої освіти в частині обов'язкових компонентів освітніх програм для нерегульованих професій. І навпаки для регульованих професій посилюємо вимоги стандартів зменшенням мінімальної вибіркової компоненти від 25 відсотків до 10. Встановлюємо певний мінімальний обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС: не менше 10 годин для бакалаврського рівня і не менше 8 годин для магістерського і освітнього наукового рівня.

Нагадаю, що це зараз якраз є достатньо важливим питанням, тому що ми бачимо певні проблеми з якістю. Ну, і очевидно те, що зараз найбільше буде обговорюватися, це врегулювання питання форм навчання заочної, вечірньої, перехід до певного гнучкого графіку за єдиною денною формою, плюс посилення дистанційної форми. Дійсно у нас були достатньо важкі дискусії на сьогоднішній момент. Ми просимо все-таки народних депутатів можливості вдосконалення цього законопроекту на рівні другого читання. 49 стаття цього законопроекту, чи радше, перефразую, 49 стаття Закону України "Про вищу освіту" врегульовує форми навчання. І ми розуміємо, що там дещо ще треба буде працювати з правками до другого читання. Наразі все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Михайло.

Перед тим, як я передам слово Юлії Миколаївні Гришиній, скажу наступне. У нас була вчора тривала дискусія на підкомітеті. Ми побачили всі позиції всіх стейкхолдерів. Вчора ввечері у нас була окрема дискусія з Міністерством освіти і науки, сьогодні вранці вона продовжилась.

Хочу зауважити наступне. Я розумію позицію Міністерства освіти і науки. Я розумію позицію Кабінету Міністрів, який навіть може частково поділяти ідею про те, що нам, можливо, і потрібно щось робити із заочною і вечірньою формою, можливо, навіть вплоть до відміни набору з наступного року, але за однієї умови: за умови, що наші вступники і ті вступники, які будуть працювати на виробництві, мали зрозумілий трек отримання вищої освіти.

Забороняти насправді неважко, це одне слово в законі – ми забороняємо щось. Але якщо ми не даємо альтернативу, це виглядає не дуже добре, це перше. І ми не можемо собі таке дозволити, як завалити хороший закон через недоопрацьовану норму. Тому є пропозиція наступна і вона у виправленому проекті рішення, який відправлений на заміну, є у кожного народного депутата члена комітету. Ми все ж таки пропонуємо як проект рішення прибрати згадку цієї норми в цьому законі рішенням комітету, а саме: "Прикінцевих положень" пункту 26. І у зв'язку з цим дати доручення Міністерству освіти і науки до другого читання опрацювати питання альтернативи, альтернативної форми, яка була б зручна для тих, хто буде вступати, давайте так, для тих, хто зараз є користувачем заочної форми навчання. Якщо ми зможемо до другого читання, Міністерство

освіти і науки запропонує нам якусь форму, якусь нову форму або вдосконалення діючої форми, то тоді ми готові розглянути це, внести правками як члени комітету, якщо всі погодяться, до другого читання.

Дякую, колеги. Це коротко про те, чому у нас є проект рішення, який вам всім був надісланий на заміну. І я з радістю передам слово співдоповідачу Юлії Миколаївні Гришиній – голові підкомітету.

Іван Григорович, будь ласка. Юлія Миколаївна, вибачте, Іван Григорович.

КИРИЛЕНКО І.Г. Я вибачаюся перед Юлією Миколаївною.

Сергій Віталійович, справа в тому, що ми не маємо права міняти зараз у першому читанні документ, який нам внесений суб'єктом законодавчої ініціативи, він такий в залі у депутатів на руках. Це можна тільки з голосу, хто буде презентувати – хто буде презентувати законопроект, з голосу ініціатори. Якщо вони передадуть слово вам і ви чотири хвилини матиме, то це повинно бути сказано з голосу, що: друзі, ми пропонуємо голосувати в першому читанні, прибравши в "Прикінцевих положеннях" такий-такий-такий пункт. Тоді в залі будуть голоси. Якщо ні, буде скандал, я вибачаюсь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Григорович, це, я думаю, якщо ми будемо працювати в такому жорсткому режимі, в якому ми працювали останні місяці, я думаю, що Руслан Олексійович, який буде головуєчим на засіданні, про це скаже, з урахуванням рішення комітету, а наше рішення комітету, да.

Дякую, Іван Григорович. Юлія Миколаївна, будь ласка.

ГРИШИНА Ю.М. Дякую, Сергій Віталійович.

Колеги, я всіх вітаю і всіх вітаю з великим святом, яке ми сьогодні святкуємо, – з Днем студента. Я впевнена, що в нашому комітеті всі наші гості і ми в душі ще продовжуємо ними бути і приймати наші закони заради них.

Отже, дякую, пане Михайле, за представлення законопроекту, вже розповіли, яка мета цього законопроекту, яка в нього основна суть. Моя задача зараз: я коротко розкажу про те, які висновки ми отримали на комітет відповідно до цього законопроекту.

Розпочну з того, що вчора, дійсно, в нас був підкомітет, на якому ми розглядали цей законопроект. Підкомітет був достатньо довгий, сповнений

дискусіями і обговореннями всіх основних моментів, всіх висновків. Тому я думаю, що я не буде вже сьогодні зупинятися на детальному трактуванні, тому що все це вчора вже було проголошено, все є на руках у народних депутатів і у наших українців, які це можуть почитати на нашому сайті.

Якщо коротко, то Головне науково-експертне управління основні зауваження висловлює щодо норми, на якій зосереджена сьогодні вся наша увага – це щодо норми про відміну заочної форми навчання, зауважуючи про те, що така норма є порушення Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, в якому бере участь Україна і передбачає, що вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх громадян.

По-друге, вони вказують на те, що це є порушення статті 53 Конституції України, відповідно до якої держава забезпечує серед іншого доступність вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах. І є декілька зауважень ГНЕУ, які мають технічний характер, ми їх обговорили на підкомітеті, вони можуть бути виправлені в процесі подальшої роботи, якщо цей законопроект буде мати надалі своє продовження в комітетах і залі Верховної Ради.

Спілка ректорів надіслала нам висновки з достатньо широким переліком зауважень, запитань, уточнень щодо цього законопроекту, оскільки, якщо говорити Загалом цей законопроект є достатньо великим і він містить достатньо багато нових норм, які присвячені регулюванню відносин, пов'язаних з індивідуальними освітніми траєкторіями. Це дійсно, я не можу не відмітити, що це зараз достатньо актуальний законопроект, який враховує найкращі європейські практики, світові практики, і завдяки цьому наші студенти будуть мати більше можливостей підлаштовувати навчальний процес і свою індивідуальну освітню траєкторію під власну життєву свою траєкторію і професійну. І це добре. Але у зв'язку з цим, звичайно, буде велика кількість змін організаційних щодо навчального процесу, щодо організації навчального процесу в наших університетах. Тому, звичайно, ректори задають велику кількість питань, які потім будуть, звичайно, якщо буде законопроект прийнятий, буде багато роботи у міністерства з університетами для того, щоб запровадити ці норми в реальне життя. Ну і, звичайно, є зауваження з пропозиціями виключити норму щодо виключення заочної форми навчання.

Що стосується міністерств, то всі міністерства, які нам надіслали висновки – це МОН, це Мінфін, це Мінсоц і Міністерство економіки, – в них немає зауважень і доповнень до цього законопроекту. В мене все по представленню цього законопроекту. Якщо можна, як голова підкомітету скажу декілька слів... .

Дійсно були дискусії вчора по заочній формі навчання. Я скажу, що ми на сьогодні маємо 300 тисяч наших українців, які навчаються на заочній формі навчання. Це форма, нагадаю, яка дає можливість опанувати самостійно навчальну програму і декілька разів на рік – це як вже визначить навчальний заклад – приїжджати в університет на начитку лекцій, працювати на семінарських заняттях і складати сесію. І це дуже важлива форма навчання, яка дуже популярна, і кількість людей, які на ній навчаються, говорить сама за себе. Окрім того, така форма навчання є в усьому світі, вона не має назву заочна форма, вона має і різні назви, і організована по-різному. Але основне, що потрібно знати, що в усьому світі в розвинених країнах люди, які працюють, люди які мають інші життєві обставини, вони мають можливість отримувати освіту, і в нашій країні, звичайно, ми повинні зберегти для них цю можливість.

Друге, що хочеться відмітити, що, звичайно, у нас у зв'язку з тим, що майже нерегульовано сам зміст, форми навчання будь-якої, у нас є проблеми і з якістю заочної форми навчання, і з якістю денної форми навчання, і над цим нам потрібно попрацювати. Я абсолютно впевнена в тому, що неможливо буде до другого читання шляхом однієї норми виправити цю ситуацію, тому що це ситуація достатньо глобальна, скажу так, вона включає в себе те, що у нас і з денною формою навчання є проблеми, і з дистанційною, і з заочною. І нам потрібно, враховуючи найкращі європейські практики, разом пропрацювати, хотілось би разом, зауважую до Міністерства освіти, буду вдячна, якщо будете залучати депутатів з комітету до пропрацювання комплексно цього питання: як зробити так, щоб у нас всі громадяни України у будь-яких життєвих ситуаціях мали можливість отримувати освіту і вона була максимально якісною.

Тому що зараз нормативне врегулювання однозначно потребує доопрацювання. І, звичайно, ми не повинні забувати про наших військових, які зараз боронять нашу країну і велика кількість з них навчається на заочній формі навчання. Тому я вдячна, Сергію Віталійовичу, за те, що сьогодні ми почули на

початку таку пропозицію виключити цю норму до другого читання. І хочу оголосити мою пропозицію, яку, я так розумію, хтось підтримає, хтось не підтримає, але така у мене є пропозиція, щоб ми пропрацювали комплексно це питання і напрацювали зміни, які б стосувалися не відміни чогось і не зміни назв, а зміни суті форм навчання, що надасть можливість усім українцям здобувати освіту в різних формах. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юлія Миколаївна.

В порядку піднятих рук: Іван Григорович, Валерій Колюх, Ростислав Павленко. Іван Григорович, будь ласка.

КИРИЛЕНКО І.Г. Дякую, Сергій Віталійович. Дякую за те, що в нас культура і якісь комунікації, от я дуже дякую голові комітету за те, що кожний має право висловити свою думку і ця думка слухається, і прислухаються.

Я знаю, що аргументів багато і за те, щоб покращити якість освіти, і це, да, це правда. І ясно, що якість освіти одна справа – заочна, вечірня форми, друга справа – це стаціонар. Але Юлія Миколаївна правильно сказала, що і стаціонар теж у зв'язку і з COVID, і з усім іншим, і з дистанційним теж потребує вдосконалення. Але один із аргументів фундаментальних, якщо перекласти на мову нашої дійсності, полягає в тому, що після війни у нас буде величезна проблема людських рук, величезна проблема відновлення країни, відбудова. Відбудова інфраструктури, побудова нових підприємств, нові робочі місця на цих підприємствах. І ми розуміємо, що дуже багато людей, які тимчасово виїхали – ми вважаємо, що тимчасово – ми дуже сподіваємося, що вони повернуться.

Але вже останні соціологічні дослідження показують, що багато наших співвітчизників працьовитих людей уже працевлаштувалося. І, мабуть, буде, коли закінчиться війна, в чоловіків буде вибір: чи дружину забирати з дітьми сюди, чи поїхати туди на роботу. Ми повинні бути готовими до цих викликів, це ризики страшні. І в той же час у нас і Конституція, і той пакт, за який говорила Юлія Володимирівна, бо тоді Генеральна Асамблея приймала не резолюції, а пакти у 66-му році, Україна голосувала за цей пакт, за вибір і доступність вищої освіти всім любимими засобами, методами і формами. І ми продублювали це в Конституції, в 53 статті, і продублювали це в Законі "Про освіту" і "Про вищу освіту".

Тому як зробити так, щоб людина і працювала, і навчалась – це прибрати норму про заборону заочної форми і вечірньої навчання, особливо заочної форми. Нам треба дати можливість і вчитися, і працювати. І правильно зазначає науково-експертне, і це буде в умовах того, що ми будемо, зрозуміло, що міжнародна допомога буде стосуватися не тих прямих впливань на заробітну плату на все, а вже приїхав спецпредставник Сполучених Штатів Америки, яка вже чітко заявила: друзі заробляйте, заробляйте, бо не завжди буде так, як було до цієї миті, не буду перекладати, ви це читали і бачили. Тобто не особливо будемо кучеряві і багаті. Заочна форма навчання набагато для сімейного бюджету буде сприятливішою. Да, ми розуміємо за якість, але тут є ще одне застереження. Повірте людина, яка прийшла заочно вже навчатися, яка працює, вона знає, яку освіту вона хоче отримати. Вона знає, які знання вона хоче отримати, вона точно знає, що вона саме цю освіту хоче отримати, а не просто взагалі вищу освіту, і це теж є. Тому, Сергій Віталійович, закликаю і депутатів колег своїх підтримати голову комітету, який правильно після того, як провів всі переговори, послухав всіх і пропонує дуже розумну альтернативу, поки що в цьому законі, для того, щоб його не звалили в залі, прибрати норму в "Перехідних положеннях, прикінцевих" про скасування заочної і вечірньої форми навчання.

Сергій Віталійович, я буду за це голосувати і вас підтримувати в цьому відношенні. І в залі попрацюю для того, щоб закон, як завжди від нашого комітету набирав три сотні голосів. Дякую, змушений йти на... .

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Іван Григорович.

Валерій Вікторович Колюх, будь ласка.

КОЛЮХ В.В. Шановні колеги, доброго дня всім! Хочу зазначити наступне, дійсно в даному законопроекті є позитивні сторони, на них я зупинятися не буду, про це чітко сказала і Юлія Миколаївна, і пан Михайло Винницький. Проте хочу зазначити наступне, це вже друга спроба скасувати заочну форму навчання вищих навчальних закладів. Першу спробу ми відбили, коли затверджували правила вступу абітурієнтів в наступному 2024 році. Це вже друга спроба, яка передбачає також не модернізацію заочної форми навчання, а просто її скасування. Хочу сказати наступне, що можна довго дискусію проводити між якістю і можливістю

даної форми навчання. Ми говоримо зараз саме про можливість, тому що не всі студенти можуть собі дозволити навчатися за бюджетну форму, і не всі студенти і їх батьки можуть дозволити собі оплачувати не бюджету форму навчання, а саме контракт. Тому поєднання роботи і заочної форми навчання дасть можливість багатьом категоріям громадян отримувати і здобувати вищу освіту. Ну, разом із тим, якщо говорити навіть про якість, то в мене також є та дискусійне питання. Питання до всіх, воно відповіді не потребує: де краща якість здобуття освіти, якщо це, наприклад, помічник судді чи помічник адвоката, який навчається на заочній формі навчання і має практику... *(Не чути)* сказав Іван Григорович, що студенти, які вже прийшли з виробництва, здобуваючи заочну форму навчання, вони вже усвідомлені в своєму виборі. Тобто вони прекрасно розуміють, який фах їм потрібний, яку спеціальність їм потрібно здобути.

Тому, безумовно, я буду підтримувати даний законопроект за умови виключення цієї норми щодо скасування заочної форми навчання. А стосовно якості цієї чи іншої форми навчання, то я думаю, що про якість дійсно треба багато ще працювати. І дійсно пропозиція пана Михайла про те, що треба перейти на кредити, ну, кредити будуть менше на заочній формі навчання, і тоді просто роботодавець, який буде брати на ринок праці фахівця, він сам буде визначати: варто йому зв'язуватися зі студентом, який отримав заочно диплом фахівця, чи студентом, який отримав денну форму навчання, от і все. Ринок праці все відрегулює, я вважаю. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Була піднята рука у Ростислава Павленка. Пане Ростиславе, бачу, що вже опустили руку.

ПАВЛЕНКО Р.М. Так-так. Ні, я опустив тому що часто забуваю це зробити після виступу.

Я коротко, я не буду повторювати те, що сказали колеги. Просто хотів би запропонувати і міністерству в першу чергу, оскільки пропонується дуже багато системних рішень і серйозних пропозицій. Просто, може, більше уваги звертати на роз'яснення до того, як цей законопроект потрапляє на розгляд народних депутатів, щоби потім ми тут не шукали компроміси, бо мені здається, що для

цього законопроекту той компромісний варіант, який озвучував голова комітету, він абсолютно адекватний. І справді в залі ми тоді зможемо зібрати голоси за справді потрібну реформу. Бо навіть у пояснювальній записці ми читаємо, що було там проведено якесь обговорення, проект був на сайті і таке інше, але з тієї реакції, яку, я думаю, що кожен з нас отримав від середовища, від університетської спільноти, від військових, які багато в чому для себе бачили заочну форму навчання як певну для себе можливість, – вона показує, що не було цього роз'яснення проведено, не було це обговорено. Тому для того, щоб ми там вкотре не шукали компромісу на засіданні комітетів, величезне прохання це пропрацювати і змістовно, і інформаційно до того, як законопроект вже спрямовується до депутатів. Я думаю, що так буде на багато ефективніше нам всім і пояснювати зміни, і їх підтримувати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Ростиславе.

Тепер наші гості в порядку піднятих рук: Олександр Маркович Бандурка, Андрій Петрович Бутенко і Світлана Аркадіївна Глущенко.

Олександр Маркович, будь ласка.

БАНДУРКА О.М. Дякую, Сергію Віталійовичу.

Юлія Миколаївна сказала, що 300 тисяч заочників сьогодні є в наших вищих навчальних та середніх закладах. Я якраз і хотів про них поговорити в частини змін до Закону "Про відпустки". Не буду стосуватися закону, змін до освіти, ви детально це вже обговорили. Не буду стосуватися і висновків Головного науково-експертного управління, в мене теж там є певні зауваження. Я хочу зупинитися на змінах до Закону "Про відпустки".

Закон "Про відпустки" був прийнятий в 1996 році. Президент підписав його 15 листопада 1996 року. Стаття 15... зміни такі, не буду зараз про них говорити, вона передбачала: відпустка у зв'язку з навчанням у середніх навчальних закладах (стаття 13), у вищих навчальних закладах, навчальних закладах післядипломної освіти та аспірантурі (стаття 15). Тоді не було ні приватних вищих навчальних закладів чи середніх і не було фактично ринкової економіки, вона тільки зароджувалася. Цей закон розрахований на державну форму навчання і на державну економіку.

Сьогодні ситуація змінилася, основні галузі економіки фактично стали приватизованими, як торгівля, як фармакологія, ціла низка інших сфер діяльності, і приватні вузи широко розвинуті. Так ось стоїть мова про відпустки для заочників, 10, 20 чи 30 календарних днів навчання в приватних суб'єктів господарювання не сприймають. Як ректор багатолітній і нині сьогодні ще говорив з одним із ректорів, приватні роботодавці відпустки на навчання не оплачують. 300 тисяч, скільки з них учиться у приватних вузах, там ситуація інша, там домовляються, переносять сесію на зручний час, а в державних більш жорстокі підходи. В Законі "Про відпустки" сказано, в статті 29, що в спорах, які виникають щодо надання відпусток, розглядаються в порядку, встановленому законодавством про працю. Законодавством про працю встановлено, що такі спори розглядаються в трудових комісіях, в конфліктних комісіях, які мають бути в підприємстві, в установі, в організації.

Але давайте згадаємо, що 24 березня 2022 року набув чинності Закон України "Про організацію трудових відносин в період воєнного стану". Даним законом вводиться обмеження конституційних прав і свобод громадян відповідно до статті 43 та 44 Конституції України. За вказаним законом в період дії особливого правового режиму комісії по трудових спорах з приводу порушення захисту прав та інтересів працівників не створюються і вони не функціонують. На підставі цього закону роботодавець може відмовити в наданні відпустки будь-якої, в тому числі академічної, якщо працівник залучений до виконання важливих робіт чи на роботі на об'єктах критичної інфраструктури, а в умовах воєнного стану критичною інфраструктурою навіть хлібозавод є, який випікає хліб. І що тоді робити тому студенту-заочнику для того, щоб отримати відпустку? Йде в суд, має йти, так, в суд, але "хождение по мукам" розпочинається якраз із загального місцевого суду, до якого треба внести збір за подачу заяви, який обчислюється вже в тисячах гривень.

І ще одна проблема – те, що взагалі при дистанційній формі навчання роботодавці при такій формі навчання питання про відпустки не розглядають. Вони ссилаються на те, що: ти ж не їдеш у Харків, Вінницю, чи в Київ, чи в Кам'янець-Подільський на навчання, тим ж вдома навчаєшся, ти ж по місцю проживання. Відпусток взагалі не дають.

Ну і нарешті, довідка-виклик, яка передбачена Міністерством освіти, але вона не передбачена в Кодексі законів про працю. Її теж, там немає дистанційної форми навчання, не згадується, і теж є протиріччя між практикою і реальністю.

І оце я хотів би зауважити, шановні народні депутати, на те, що питання змін до Закону "Про відпустки" в частині надання відпусток на навчання не гарантоване, і фактично, і сьогодні я вже теж мав розмову, роботодавці не оплачують ці відпустки, тільки в тому випадку, якщо сам роботодавець направив на заочне навчання чи то фізичну особу-підприємця, чи найманого працівника. То, можливо, прийнявши цей закон, все-таки треба продовжити питання по відпустках, щоб там були певні гарантії.

І нарешті, треба зауважити, що зміни до закону стосуються суб'єктів господарювання всіх форм власності (і державних, і комунальних, і приватних), так само, як і всіх форм навчання (в державному, комунальному, приватному секторі). Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Маркович. Будь ласка, якщо у вас є конкретні пропозиції, надішліть нам, будь ласка, на адресу комітету, щоб ми могли до другого читання врахувати, тому що є зміни в Закон "Про відпустки", щоб ми їх могли потім врахувати, але у вигляді порівняльної таблиці. Будемо вдячні.

БАНДУРКА О.М. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій Петрович Бутенко – Голова Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Пане Андрію, радий вас бачити. Будь ласка, вам слово.

БУТЕНКО А.П. Взаємно. Дякую, Сергій Віталійович. Дякую, шановні колеги, за можливість долучитись до цієї дискусії. Вона не проста, я приймаю далеко не один участь. В цілому хочеться сказати, якщо коротко, підсумовуючи, те, що звучало, я б хотів підтримати те, що сказав Іван Григорович, Сергій Віталійович і Юлія Миколаївна.

Цей законопроект надзвичайно важливий. Він не сьогоднішній, йому вже достатньо багато років і він пережив достатньо велику еволюцію. Щодо

головного питання, навколо якого зараз точиться дискусія, то тут готові підтримати Юлію Миколаївну і Сергія Віталійовича, які сказали про те, що скасувати просто, але головне – зміст. І чи скасування замінить якість – навряд чи, і ця думка сьогодні лунала.

Я б хотів по можливості сьогодні звернути увагу народних депутатів, все-таки, пройшовши сьогоднішній етап по цьому законопроекті, звернути увагу в цілому на підтримку якості вищої освіти і всіх форм навчання, про що говорила Юлія Миколаївна. Ми до сих пір не врегулювали, що таке денна форма, що таке заочна форма, що таке дистанційна, і є заклади, які дуже спекулюють на цих рішеннях. Тому моє прохання: по можливості це питання не залишити без уваги і продовжити дискусію після сьогоднішнього засідання. І звертаюся до Сергія Віталійовича, можливо, з боку комітету, сподіваюся... *(Не чути)* підтримає цю ідею продовжити роботу над врегулюванням всіх питань в цьому законодавстві.

Дякую, Сергій Віталійович, дякую, колеги. Я сподіваюся, що сьогоднішні зважені рішення, яке озвучив Сергій Віталійович, Іван Григорович, Юлія Миколаївна, будуть підтримані комітетом. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Петровичу.

Я думаю, що ми насправді, я зараз перед тим, як передати слово пані Світлані, я думаю, що ми підемо наступним шляхом. В нас після прийняття, якщо все піде нормально, ми рекомендуємо за основу і приймемо його наступного тижня за основу в залі, в нас буде два тижні на подання правок. Тут я дуже попрошу всіх ефективно попрацювати і подати всі свої бачення, да, щоб... ми подаємо правки, потім зробимо робочу групу на базі комітету, куди всіх залучимо, сядемо і проговоримо все ж таки, в якому напрямку і за яким треком ми будемо рухатися всі разом і прийдемо до спільного рішення, вже до другого читання матимемо час і можливість для цього. Пані Світлана, будь ласка.

БУТЕНКО А.П. Дякую за конструктивну співпрацю.

ГЛУЩЕНКО С.А. Доброго дня, пане голово, доброго дня члени комітету і всі учасники засідання комітету! Маю можливість передати позицію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо цього важливого законопроекту.

Дійсно жгуча дискусія щодо скасування, чи залишити таку форму навчання як дистанційна. На що хотіла звернути увагу, що всі закони у нас приймаються на виконання Конституції. І одним із пунктом статті 53 зазначено доступність вищої освіти. Елемент доступності можна дивитися за різними критеріями: і можливість оплачувати, тобто фінансові можливості, можливість здобувати освіту, враховуючи сімейні обставини, професійні обов'язки, які людина виконує, і не може скористатися іншими формами навчання, окрім як заочна форма освіти. Тому, якщо скасується заочна форма освіти, то може бути такий прецедент, що Конституційним Судом дана норма буде визнана неконституційною. Тому Уповноважений все-таки висловлює застереження.

І гарна сьогодні лунала пропозиція, щоб пункт 26 "Прикінцевих положень" закону, його на сьогодні вилучити. Тобто передаю позицію Уповноваженого, він все-таки залишає право за здобувачами таку форму освіти, як заочна.

Дякую пане голово за те, що надали висловитися.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Світлана.

Колеги, хтось ще бажає висловитись по цьому проекту закону? Ні, не бачу.

Шановні колеги, можемо переходити до прийняття рішення. Ми узгодили позиції, в принципі я так розумію, що всі їх підтримують і в цьому плані... Хтось у нас ще підняв руку, хто це?

Пан Станіслав Ніколаєнко. Пане Станіславе, будь ласка, а де ви? Бачу.

НІКОЛАЄНКО С.М. Я є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це добре. Будь ласка, вам слово.

НІКОЛАЄНКО С.М. Дякую, шановні колеги, за те, що дали слово, спасибі. Привіт вам великий від студентів. Зараз у нас... *(Не чути)* в залі, тільки я закінчив, прибіг, вибіг на хвилину, 500 студентів, старости з наших відокремлених. Та я вас всіх щиро вітаю з Днем студента.

І кілька слів про закон. Перш за все я хочу сказати, що у нас є певна стурбованість з приводу цього закону, оскільки обсяг навчальних занять в одному кредиті навчальної дисципліни, як правило, становить десь, по світу ми подивилися, 44-45 або 13-14 годин в одному кредиті. І коли я вчора був на

засіданні, Юлія Миколаївна проводила, то в нас сьогодні, хочу сказати, що на першому рівні буде десь 8 годин і так далі. І це мотивується тим, що, бачите, щоб менше не було, а ми дуже боїмося, що в нас якраз із 13-14 годин після цього все буде до 8 годин зменшено. Це означає, що різко буде втрачено контингент наших викладачів, яких і так сьогодні не вистачає, які і так сьогодні збираються по всьому світу і дуже-дуже складно. Хочу сказати, що ми уважно подивилися у Спілки ректорів на те, що діється взагалі в світі. І коли ми подивилися по бакалаврських програмах, університетів тут буквально десять європейських, то скажу, що, наприклад, університет Амстердаму, з яким ми маємо відносини, кредит ЄКТС 30 годин, а аудиторні заняття не менше 12 годин, а ми пишемо 8, це мало. Якщо подивитися сьогодні університет П'єра і Марії Кюрі, то в них кредит, якщо 28, то годин не менше 11. В університеті Любляни в Словенії – теж 12 годин, Уппсала, Швеція – 12 годин, приблизно так, як у нас зараз десь різниця годин. Магістерські програми в тому ж університеті Амстердаму приблизно так: 30 годин кредит і 12 годин аудиторні заняття; Любляни – 30 кредит, 12 аудиторні заняття. І тому коли ми пишемо, ніби мотивуючи це тим, щоб не допустити неякісної освіти і так далі, посилюючи самостійну складову, я дуже боюся, що ми переведемо нашу систему очного навчання у дистанційне навчання, а воно надзвичайне складне. І саме головне, в нас немає сьогодні матеріально-технічної бази, тої кількості лабораторій, де ми могли б організувати якісно цей навчальний процес. Тобто зменшення аудиторного навчання, воно можливе і буде колись, але для нього потрібно могутню лабораторну базу, тому що це дуже і дуже складно.

Друге питання: питання стосовно, будемо говорити, заочного навчання. Дивіться, сказати, що воно суцільне якісне, ну, можна сьогодні так само сказати про стаціонарне навчання і знайти приклади як і позитивні, так і негативні. Зараз міністерство і група, скажімо, інноваторів пропонує внести зміни до фінансування і зробити так зване грантове фінансування, тобто перейти від державного замовлення до грантового. Я хочу сказати, це неправильний крок. Ми вивчили питання в багатьох європейських країнах, в Німеччині, зокрема в Польщі сьогодні фінансування відбувається все-таки залежно від чисельності студентів – це 30 відсотків університету, 25 відсотків – це викладачі, 25 відсотків – це наука, 5 відсотків – інтернаціоналізація і так далі, там дрібніші, але все-таки гранти.

Чому я кажу про заочне і про грантове? Я скажу: одна рука повинна знати, що робить друга рука. Перше: ми кажемо грантова, бо не вистачає коштів, треба мобілізувати, співзалучити ще кошти від народу, від наших студентів. Так залучено на навчання сьогодні 2,3 мільярда гривень. Якщо ми вріжемо зараз по наочному навчанню, так ми ж різко скоротимо сьогодні взагалі фінансування університетів. У нас воно вже давно не є заочним тим, яким було совковим там 30 років назад. Це дистанційне навчання сучасне. Сьогодні в нас от, наприклад, в нашому університеті це платформа Learn, всі практично курси, семінари, навчання, лабораторні, тести – все в електронній формі і заочники активно працюють там. Але ми все рівно їх змушені на комбіноване залучати сюди, бо що це за агроном чи інженер, який не був в лабораторії, який не може сьогодні нарегулювати механізм якийсь, який... адже рука – це продовження розуму, і він не зможе сьогодні абсолютно освоїти цю професію.

Наступне. У нас до сотні сьогодні студентів-заочників – це солдати Збройних Сил і воюють, і не воюють, в різних вони знаходяться військових частинах. Що вони нам скажуть? Я хочу сказати, я вчора казав і зараз повторю, мені так здається, що дехто, це вже моє особисто, спішить з цими новаціями, як голий в баню. Куди ми спишемо? Не спішить. Моя думка така: треба сьогодні, щоб міністерство попросило, я вважаю, є депутати фахівці й інші, НАЗЯВО й інші створили нормальну комісію, повивчали це питання. По-перше, з тими, хто організовують дистанційне навчання, вибачаюсь – заочне навчання і внесли зміни в положення, які необхідні, обумовити той мінімум мінімум, який повинен бути там, спеціального навчання очного там чи лабораторного, чи іншого. Я не за це, ми за удосконалення, ну, негайно його рубати оце сокирою, давайте відрубаємо, бо хтось там вважає що це не так. І тут буде шкода, по-перше, політична, соціальна і, я бачу, велика економічна шкода. От у нас в університеті це приблизно 60 мільйонів. Теза про те, яку я вчора чув, що нема в світі такого, неправильна. Я був в складі, завершую, нашої делегації у Варшаві і в Білостоці, і ми зустрічалися з КРАСП – це організація ректорів Варшави. І в присутності працівників, прекрасних працівників, грамотних Міністерства освіти, зокрема Рибалко Алла, я запитав ректора Варшавського економічного університету з великими міжнародними зв'язками і з великим числом студентів з усього світу:

пан Петер, скажи мені, скільки в тебе заочників? Відповідь: 12 тисяч студентів у Варшавському університеті – 5 тисяч заочників. Я йому кажу: так тебе вже давно треба закрити, знищити і так далі, ти ж феодал настоящий, в Україні тебе феодалом би назвали. Він каже: чому? Так в тебе ж заочна застарівша модель. – Та ні, вона в нас працює.

Якщо в Польщі стаціонар бюджетний, то заочники всі на контракті, вони... Точно так же було міністерство, скажімо, точно така ж була розмова з ректором Варшавської політехніки – однієї з найсильніших у Європі, з нашою співпрацює активно, у нього 4 тисячі заочників. І вони кажуть: да, недоліки, ми їх полишаємо, як кажуть, зліквідуємо.

Тому я вважаю, давайте ми підемо шляхом внесення змін, доповнень до наказів, до положень. Дякую за дискусію. Щось треба там в законі написати, я вважаю, що вона... назва, може, стара, але зміст там абсолютно новий. Прошу народних депутатів не поспішати з такими кроками. Ну, немає в Києво-Могилянці заочників, так в Києво-Могилянці немає кучі лабораторій і кучі немає інших предметів. Так що, взяти у зв'язку з цим всі лабораторії позакривати? Києво-Могилянська академія – це прекрасний навчальний заклад, один з кращих в Україні. А немає у них заочки, і слава богу, у нас більше грошей буде всіх.

Тому, дорогі друзі, давайте не будемо поспішати, є міжнародний досвід, є наш досвід. І їжте сало, їжте хліб, приходьте всі в НУБіП. Ми вам покажемо агрономію заочників, які такі наукові теми роблять, що вибачте мене, сьогодні всі викладачі в спілкуванні з заочниками, вони вчаться, у нас взаємний досвід йде, обмін думками. Я читаю також заочникам, де у мене директора коледжів, де у мене начальники управління освіти, – і рубка така йде корисна і їм, і нам. Ми даємо теорію, нове, а вони практику і в цьому виграємо.

Тому я попрошу, давайте обережемо нашу систему освіти, вона не сама гірша в Україні, а у нас розумні депутати і ми на вас надіємося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Є ще бажані обговорювати цей законопроект? Ні. Тоді, шановні колеги, давайте переходити до прийняття рішення. У вас у всіх є проект рішення, який я ставлю на голосування. Проект рішення комітету, перше: рекомендувати Верховній Раді України відповідно до частини третьої статті 93 Регламенту

Верховної Ради України включити проект Закону України (реєстраційний номер 10177) до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" проект Закону України (реєстраційний номер 10177), поданий Кабінетом Міністрів України, ухвалити в першому читанні за основу з урахуванням такої пропозиції комітету. Абзац сьомий підпункту 18 пункту 2 розділу I законопроекту в редакції, яка викладена в тексті законопроекту, виключити. Доповідачем на пленарному засіданні визначити голову комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

КОВАЛЬ О.В. Коваль – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бачу, є. Хто – утримався? Проти? Немає.

Дякую, колеги. Одноголосно, рішення прийнято.

Всім дякую за увагу. Порядок денний вичерпано. Засідання комітету вважається закритим. Бажаю всім гарного дня. До наступних зустрічей.